

ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ
СЛУЖБЕ СРБИЈЕ

Cara Lazara 15
34000 Kragujevac
tel: 034/ 335-923
fax: 034/336-092
e-mail: poljstanicakg@open.telekom.rs

PSSS „KRAGUJEVAC“ doo

BILTEN

INFORMACIJE I SAVETI
U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI

Oktober 2013. godine

Sadržaj:

<i>Značaj stvaranja zadruga i udruživanja sa ekonomskog stanovišta -----</i>	<i>3</i>
<i>Nastanak zadrugarstva u svetu, i u Srbiji -----</i>	<i>4</i>
<i>Značaj udruživanja poljoprivrednih proizvođača u aktuelnim tržišnim uslovima-----</i>	<i>5</i>
<i>Globalni problemi sa kojima se suočavaju zemljoradničke zadruge u Republici Srbiji -----</i>	<i>7</i>
<i>Zadružna autonomija -----</i>	<i>8</i>
<i>Zadrugarstvo – budućnost ekonomskog razvoja poljoprivrede -----</i>	<i>9</i>
<i>Neophodnost formiranja zadruga -----</i>	<i>10</i>
<i>Osnovne odlike agrarnog zadrugarstva-----</i>	<i>11</i>

Značaj stvaranja zadruga i udruživanja sa ekonomskog stanovišta

Veliki je značaj stvaranja zadruga u smislu povećanog asortimana proizvoda i količine robe koja se nudi. To je naročito bitno za veće kupce koji zahtevaju kontinuirano snabdevanje tržišta. Naročito je to bitno ako se radi o izvozu.

Navikavanjem na kvalitet proizvoda i redovnost snabdevanja, umnogome je obezbeđena i finansijska dobit svih proizvođača, u ovom slučaju zadrugara. Međutim postoji opasnost da proizvodi budu različitog kvaliteta.

Obzirom da sve više poskupljuje proizvodnja, povećava se i učešće proizvodnih troškova u ukupnom prihodu gazdinstva. Da bi se to smanjilo potrebno je smanjiti troškove proizvodnje, ali nikako na uštrb kvaliteta proizvodnje, ili izostavljanjem nekih operacija u proizvodnji, već izbegavanjem posrednika. Udruživanje u bilo kom obliku je između ostalog i u svrhu nabavke skupe mehanizacije, priplodnih grla, savremenih skladišta.

U svakom slučaju udruživanjem je potrebno da se kreće ka većoj specijalizaciji proizvodnje i to kroz nekoliko pravaca : ujednačenost sortimenta (više proizvoda sličnog kvaliteta, ujednačenost tehnologije proizvodnje).

Istupanje na tržištu je zajedničko sa listom proizvoda koje sadrži informacije o vrsti, količini, ceni, kvalitetu, eventualnim konfekcioniranjima proizvoda, ali je prodaja pojedinačna i odgovornost takođe.

Uslov dobrog poslovanja je marketing. Bez toga je svaki posao otežan pa samim tim i posao oko zadrugarstva jer je svrha postojanja zadruga konačno prodaja i naravno dobit svih zadrugara okupljenih u zadrugama.

Formiranje zadruga mora da se bazira na savremenim osnovama, stare zadruge su prošlost, ali novo zadrugarstvo trebalo bi da se zasniva na iskustvima razvijenih zemalja zapadne i srednje Evrope.

Dipl. ing. stočarstva Goran Joksić

Nastanak zadrugarstva u svetu, i u Srbiji

Ocem zadrugarstva smatra se Robert Owen, velšanin koji je svoje bogatstvo stekao trgovinom pamuka. Verovao je da radnici treba da se nalaze u dobrom životnom i radnom okruženju i da treba da edukuju sebe i svoju decu. Imao je ideju da formira „zadrugarska sela“, gde bi se radnici izvukli iz siromaštva proizvodeći sopstvenu hranu i odeću i gde bi vladala samouprava, gde sa njima niko ne bi upravljao. Pokušao je da stvori takve zajednice u Škotskoj (Orbiston) i u SAD (Indiana-New Harmony) ali su obe zajednice propale. Njegove ideje prihvatio je Dr. Vilijam King i učinio ih praktičnijim i primenjivijim. King je savetovao narod da formiraju „društvo unutar društva“, da započnu sa formiranjem prodavnica kako bi hranu i ostale potrebštine kupovali u sopstvenim prodavnicama.

Godine 1843, radnici tekstilne fabrike Rochdale, (Engleska) su stupili u štrajk. Kada je štrajk propao, radnici su počeli da traže druge načine da poboljšaju uslove života. Smatrali su da im je potrebna svoja prodavnica koja bi bila alternativa za kompanijinu prodavnicu. Dvadeset osam ljudi je osnovalo Rokdejl Pravično Pionirsko Društvo (Rochdale Equitable Pioneers Society) i decembra 1844. godine otvaraju svoju prvu prodavnicu koja je bila oskudno snadbevena, samo nekoliko artikala - šećer, puter, ulje i nekoliko sveća da bi za samo 3 meseca proširila asortiman na čaj i duvan, a ubrzo postala poznata po kvalitetu i svežini robe.

Rokdejl pioniri nisu bili prva grupa koja je pokušala formiranje zadruga, ali su bili prvi kojima je zadruga uspela i opstala. Da bi izbegli greške predhodnika oni su formirali i listu principa koji regulišu njihovu organizaciju. To je bio osnov za ono što se sada naziva zadružnim principima. Rokdajl se još uvek smatra kolevkom modernog zadrugarstva. Zadruge su danas široko rasprostranjene.

U svetu ima oko 800 miliona zadrugara i više od 100 miliona zaposlenih preko zadruga. Kao primer najveće i najuspešnije zadruge može se uzeti Mondragon korporacija (Mondragon Cooperative Corporation) u Baskiji – Španiji. Zadrugarstvo u svetu je staro preko 100 godina. I u Srbiji je formiranje zadruga počelo kada i u svetu.

Prva zadruga u Srbiji osnovana je 1894. godine u Vranovu u blizini Beograda. Naredne godine osnovan je Savez srpskih zemljoradničkih zadruga koji je iste godine, u Londonu, zajedno sa još desetak nacionalnih zadružnih saveza, bio jedan od osnivača Međunarodnog zadružnog saveza (International cooperatives Alliance - ICA).

Zadrugarstvo u Srbiji je imalo uspona i padova zavisno od ekonomskih i političkih prilika koje su delovale u okviru rada zadruga. Zemljoradničke zadruge su imale pozitivan uticaj na razvoj poljoprivrede i poboljšanje uslova života na selu. Zapostavljanje zadrugarstva i zaustavljanje njegovog razvoja ima za posledicu pogoršanje ekonomskog položaja seljaka i sela.

*Marko Veljković
Diplomirani inženjer poljoprivrede za stočarstvo*

Značaj udruživanja poljoprivrednih proizvođača u aktuelnim tržišnim uslovima

Opređenje za život i privređivanje na selu, mora dobiti novi smisao. Odavno je prošlo vreme kada je poljoprivreda bila zanimanje koje je nužni izbor.

Duži niz decenija, iz sela se odlazilo u gradove na školovanje i rad, dok su sela ostala poluprazna pa čak i napuštena. Staračka domaćinstva čine većinu seoske populacije. Osim njih, zastupljene su i porodice kojima je poljoprivreda uzgredno zanimanje, jer su članovi zaposleni i ostvaruju prihode iz radnog odnosa. Treću grupaciju žitelja sela čine mlađi ljudi, kojih je na žalost broćano najmanje a koji se poljoprivredom bave kao jedinom delatnošću i od nje žive zajedno sa članovima svojih porodica.

Poslednjih godina izražen je trend uvećavanja zemljišnog poseda mlađih domaćina, uzimanjem u zakup privatnog ili državnog zemljišta. Upravo iz tih razloga, na području rada Poljoprivredne savetodavne i stručne službe Kragujevac, sve je veće učešće "novih" proizvođača koji obrađuju više desetina hektara (u proseku između 20-30 ha).

Sa ciljem postizanja rentabilne i profitabilne proizvodnje, stručna služba svojim redovnim aktivnostima vrši edukaciju u svim segmentima poljoprivredne proizvodnje. Rezultat rada ogleđa se kroz promenu strukture biljne i stoćarske proizvodnje, u primeni savremenih agrotehnićkih mera, boljim prinosima... I pored toga, većina je suoćena sa lošim ambijentom i uslovima za obavljanje poljoprivredne proizvodnje.

Prevazilaženje pomenutih problema ne može se očekivati u uslovima gde su naši proizvođaći puki individualisti i svako za sebe nabavlja repromaterijal i plasira proizvode, naravno, pod uslovima koji im se nude i na koje pojedinaćno ne mogu uticati.

Mogućnost udruživanja je šansa za sve proizvođaće, možemo reći preduzetnike, koji su se opredelili za rad u svojim "malim fabrikama" pod otvorenim nebom.

Zadruga moraju da povrate nezamenljivu ulogu posrednika između države i seljaka, odnosno zadrugara sa druge strane. Mora se obnoviti i nastaviti njihova finansijska, obrazovna i poslovna funkcija.

Zadruga moraju da spajaju interese, jer bez bogatog seljaka nema ni bogate države.

Na taj naćin odmah bi bili vidljivi rezultati u sledećim oblastima:

- Povoljniji uslovi nabavke repromaterijala
- Lakši izlazak na tržište
- Jaće pregovaraćke sposobnosti zadruge...

Nakon toga u izvesnom vremenskom periodu ostvarile bi se i druge prednosti.

- Konkurentnost
- Lakše uvođenje sistema kvaliteta
- Kvantitet proizvodnje
- Kontinuitet u isporuci robe

- *Nove tehnologije i novi proizvodi*
- *Prerađivački kapaciteti*
- *Proizvodi više vrednosti...*

Na žalost, i pored učinjenih napora, savetodavni rad u ovoj oblasti nema merljive rezultate iz dva jednostavna i logična razloga:

1. (Ne)definisan pravni osnov (Zakon o zadugarstvu i interesnom udruživanju),
2. (Ne)postojanje mera podrške za različite vidove organizovanja i udruživanja.

Suzana Nešković

Globalni problemi sa kojima se suočavaju zemljoradničke zadruge u Republici Srbiji

U Republici Srbiji registrovano je oko 3000 zemljoradničkih zadruga. Mnoge od ovih zadruga su fiktivne (organizovane su kao zemljoradničke zadruge, a realno su vlasništvo jedne ili nekoliko osoba) i osnovane su samo zbog sticanja profita pojedinaca, pa praktično, sa stanovišta zadrugarstva, i ne postoje. Zemljoradničke zadruge se prema osnovnim karakteristikama mogu podeliti na sledeće grupacije:

1. „Stare“ zemljoradničke zadruge. One uglavnom posluju duži niz godina, poseduju znatnu imovinu, infrastrukturu i zemljište i osnovni izvori prihoda su prihodi sa sopstvenih parcela i njima uglavnom upravljaju zaposleni (menadžeri).

2. „Direktorske ili privatne“ zadruge. Karakteriše ih vrlo mali broj članova (uže ili šire porodice), i često su zatvorene za prijem novih članova.

3. „Prave“ zadruge. Nastale su na inicijativu poljoprivrednika koji su istinski pronašli zajednički interes u udruživanju i zajedničkom nastupu na tržištu. Broj članova i promet su im u porastu i mnoge od njih danas vrlo uspešno posluju. Osnovne odluke donose zadrugari, a direktori i zaposleni rukovode poslovanjem u skladu sa strateškim ciljevima koje su osnivači definisali. Ove zadruge su ono „zdravo tkivo“ koje može biti temelj daljeg razvoja zadrugarstva u Republici Srbiji.

Globalni problemi sa kojima se suočavaju zemljoradničke zadruge u Republici Srbiji su:

1. Neadekvatna zakonska regulativa. Zakon o zadrugama iz 1996. godine na vrlo zastareo način uređuje ovu oblast. Zakonski regulisana jednakost u ulozima zadrugara često je prepreka za započinjanje većih investicija. Zadrugama je onemogućeno da u skladu sa interesima zadrugara formiraju, kao osnivači, druga privredna društva radi ostvarivanja ciljeva zadrugara kroz ekonomiju velikog obima.

2. Nepostojanje mera fiskalne politike i drugih vidova podrške zadrugama kao specifičnom obliku poslovanja. Zbog nesagledavanja brojnih prednosti koje imaju zadruge (kome osnovni cilj nije profit već ostvarivanje interesa udruženih poljoprivrednika i povećanje profita pojedinačnih poljoprivrednika) ne postoje mere poreskih olakšica i drugih vidova „favorizovanja“ zadruga u odnosu na druga privredna društva. Ovakvi vidovi podrške redovna su pojava u agrarno razvijenim evropskim zemljama. Države su prepoznale i brojne socio-ekonomske aspekte udruživanja i kao takve uvele su značajne olakšice u poslovanju zemljoradničkih zadruga.

3. Mali obrtni kapital i nemogućnost apliciranja za kreditna sredstva. Mlade zadruge često imaju vrlo mali obrtni kapital i zbog toga potpadaju u „vazalni“ odnos sa velikim dobavljačima ili prerađivačima, uslovi trgovanja su često nepovoljni i samim tim poljoprivrednici gube dalji interes za poslovanje preko zadruga. Zbog vrlo male imovine (nemogućnost polaganja hipoteke kao instrumenta osiguranja vraćanja kredita) i nemogućnosti dobijanja bankarskih garancija (nelikvidnost i mali promet preko računa) zadruge ostaju uskraćene za mogućnost uzimanja kredita za obrtni kapital ili za investiranje u unapređenje infrastrukture za zajednički nastup na tržištu.

4. Nepoznavanje osnovnih zadružnih načela. Vrlo često poljoprivrednici nisu upoznati sa osnovnim načelima poslovanja zadruga kao instrumenta za ostvarivanje zajedničkih interesa i zbog toga kod poljoprivrednika postoji nepoverenje ka organizovanju i udruživanju u zadruge.

5. Loši kapaciteti upravljanja u zadrugama. Zadruge često imaju mali broj članova, nizak nivo prometa i nisu u mogućnosti da angažuju profesionalne menadžere koji bi u skladu sa svojim znanjima i veštinama uspevali da značajno unaprede poslovanje zadruga. Upravljanje zadrugom često preuzimaju sami zadrugari koji nisu obrazovani u domenu savremenih finansijskih i ekonomskih tokova i ne mogu na adekvatan način, pravovremeno, da odgovore na sve izazove koje zadrugama nameće tržište. Zbog stagnacije poslovanja zadruga, mesto na tržištu osvajaju privatna preduzeća koja agresivnom

investicionom politikom, savremenim marketingom i velikim kapitalom, predstavljaju veliku i neloyalnu konkurenciju zemljoradničkim zadrugama.

6. Veliki broj gazdinstava sa malim posedom i sa velikim brojem usitnjenih i geografski odvojenih parcela predstavlja jednu od osnovnih prepreka za razvoj savremene i konkurentne poljoprivrede.

Mesto i opstanak malih i srednjih gazdinstava na tržištu se, već sada, dovodi u pitanje.

Udruživanje poljoprivrednika u zadruge upravo je jedan od ključnih načina kako da se prevaziđu ovi problemi. Sa stanovišta ruralnog razvoja, udruživanje je jedan od osnovnih, ako ne i najvažniji, preduslova za opstanak malih i srednjih gazdinstava u tržišnim uslovima poslovanja. Rad i mere podrške zemljoradničkim zadrugama koje je činilo Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede do sada, uglavnom su se svodili na ad hoc mere podrške. Revitalizacija zadruga, kao najpodesniji model za prevazilaženje razvojnih ograničenja malih gazdinstava koja dominiraju u srpskoj poljoprivredi, model je koji bi doprineo uspostavljanju stabilnog tržišta i smanjenju poslovnog rizika za proizvođače.

Dragana Jelić, master menadžer

Zadružna autonomija

Zadružna autonomija je ugrađena u same temelje zadrugarstva, a u osnovi zadružne autonomije leži primena izvornih zadružnih principa, pre svega dobrovoljnosti, otvorenosti i demokratičnosti.

Sami članovi kontrolišu i usmeravaju rad zadruga, odnosno utvrđuju zadružnu poslovnu politiku i kontrolišu njeno sprovođenje. To znači da su zadruge samostalne organizacije i ukoliko ulaze u odgovorne odnose sa državom ili drugom organizacijom to čine slobodno, pod uzajamno prihvatljivim uslovima, koji garantuju njihovu samostalnost.

Zadrugarstvo je začeto i razvijalo se sa razvojem kapitalizma, a najveći domet je dostiglo u najrazvijenijim kapitalističkim zemljama. U ovim zemljama su i tržišta najrazvijenija, ali je i dejstvo ekonomskih zakona najsurovije. Sitni robni proizvođači su se organizovali u zadruge da bi odoleli nemilosrdnoj konkurenciji na tržištu i kroz zadružni način organizovanja svojih poslova obezbedili opstanak i brži razvoj. U odnosu države i zadrugarstva uočava se zakonitost – ukoliko se država konstituiše na novim, savremenim, demokratskim načelima stvaraju se i pogodniji uslovi za brži razvoj pojedinih slobodnih društava pa u okviru toga i zadružnih organizacija u kojima članovi samostalno, svojim pravilima, regulišu međusobne odnose.

U savremenom svetu zadruge imaju veliki ekonomski i socijalni značaj, što državama nameće potrebu donošenja nacionalnih zakona o zadrugama. Zakoni obezbeđuju pravne osnove i druge neophodne uslove za razvoj zadružnih organizacija u što široj sferi privrednih i vanprivrednih odnosa. Pri tome negovanje zadružne autonomije i nezavisnosti ostaje jedan od bitnih principa savremenog zadružnog organizovanja.

Uočene zakonitosti razvoja zadrugarstva u svetu i očuvanja njegove autonomije, na sličan način se odražava i na razvoj zadrugarstva na našim prostorima, od njegovog nastanka do danas.

Izvor: „Vek i po zadrugarstva“

Ljiljana Vuksanović

Zadrugarstvo – budućnost ekonomskog razvoja poljoprivrede

Zemljoradnička zadruga kao model interesnog udruživanja poljoprivrednika je sredstvo za postizanje ciljeva njenih članova – zadrugara koji se udružuju (dobrovoljno i sebe radi) kako bi ostvarili bolje rezultate radeći na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima.

Zadruga kao generator ekonomskog razvoja poljoprivrede deluje u više pravaca:

- postaje glavna preduzetnička forma pomoću koje će poljoprivredni proizvođači u Srbiji stalno poboljšavati svoju ekonomsku poziciju;
- u saradnji sa zadrugom poljoprivrednici najlakše vrše prevođenje tradicionalne u modernu proizvodnju tako što nabavljaju inpute preko zadruge po najpovoljnijim cenama i dobijaju stručnu pomoć o načinu njihovog korišćenja;
- okupljajući poljoprivrednike odnosno mala poljoprivredna gazdinstva, zadruga kao ekonomski servis zadrugara, preko svog marketinga odnosno informacionog sistema, usmerava zadrugare na strukturu proizvodnje koja donosi optimalne rezultate, stvarajući od njih robne proizvođače, kao i preduslove za obezbeđivanje kvantiteta, kvaliteta i kontinuiteta u proizvodnji i pomaže im da pronađu gde i kada mogu da prodaju svoje proizvode po najpovoljnijoj ceni;
- poslujući sa zadrugom po modelu ugovorene proizvodnje ostvaruje se veća zaposlenost članova domaćinstva na porodičnim gazdinstvima iz čega proizilazi njihovo ekonomsko jačanje preko ostvarivanja većeg dohotka;
- u tržišnim uslovima zemljoradnička zadruga mora da potvrđuje svoju konkurentnost, a time što obavlja svoje ekonomske funkcije u ime i za račun zadrugara ona jača tržišnu poziciju porodičnih gazdinstava, koja im obezbeđuje i efikasnije poslovanje;
- sa druge strane zadruga doprinosi stabilizaciji privrednih kretanja i smanjenju sive ekonomije (veći prihod od poreza, smanjenje nezakonitog poslovanja i nefer konkurencije);
- zadruge koje u okviru svojih aktivnosti imaju i prerađivačke kapacitete, omogućavaju svojim članovima da postanu vlasnici prepoznatljivog zadržnog proizvoda veće dodate vrednosti;
- pored navedenog zadruga smanjuje ekonomsko raslojavanje populacije u procesu tranzicije na pravedniji način jer poljoprivrednici udruženi u zadrugu mogu da pomognu jedni drugima.

Sneška Novković

Neophodnost formiranja zadruga

U Srbiji su se 130 opština od ukupno 165 deklarirale kao ruralne. U njima se većina stanovništva bavi poljoprivrednom proizvodnjom i to na malim posjedima, uglavnom do pet hektara. Situacija u ruralnim sredinama nije na zavidnom nivou, pa bi njihovom razvoju svakako pomoglo osnivanje zadruga.

Što je zadruga i ko je zadrugar?

Zadruga je dobrovoljno udruženje zadrugara u kojem svaki član učestvuje neposredno i koji zajedničkim poslovanjem po načelu uzajamne pomoći unapređuju i zaštićuju svoj poslovni i drugi profesionalni interes. U zadruzi zadrugari imaju jednake uloge i jednaka prava i odlučuju po principu jedan zadrugar jedan glas. u cilju ostvarenja svoje lične i zajedničke dobiti ili drugih interesa u skladu sa zakonom i pravilima zadruge

Prema Zakonu o zadrugama zadrugar je fizičko lice koje u celini ili delimično posluje preko zadruge, odnosno fizičko lice koje preko zadruge prodaje svoje proizvode i usluge, nabavlja proizvode ili koristi usluge potrebne za obavljanje svoje delatnosti ili na drugi način neposredno saraduje u ostvarivanju ciljeva radi kojih je zadruga osnovana. Mora postojati određeni stepen zajedništva u ostvarivanju interesa preko zadruge. Zadrugar mora poslovati preko zadruge, a ne samo da učestvuje u rezultatima poslovanja, u protivnom ne posluje u skladu sa zadružnim načelima.

Koji su razlozi za osnivanje zadruga?

Mali poljoprivrednici, trgovci, zanatlije i mali poslovni subjekti preko zadruge mogu ravnopravno i uspešno da učestvuju na tržištu. Pored toga oni ne mogu, uz redovni posao koji obavljaju, uspešno i povoljno nabavljati repromaterijal, prerađivati i prodavati proizvode, voditi knjigovodstvo i obavljati druge propratne poslove. Zbog toga se više njih udružuje u zadrugu kako ne bi svaki pojedinačno morao plaćati knjigovodstvene usluge, već zadruga vodi knjige za sve; umesto da pojedinačno nabavljaju repromaterijal na malo, zadruga nabavlja za sve na veliko i puno povoljnije; umesto da svaki zadrugar sam investira u skupe alate i mašine, investiraće se u zajedničke koji će biti vlasništvo zadruge, a u službi svih zadrugara prema potrebi. S druge strane, pojedinačni preduzetnik ima male kapacitete proizvodnje i nije zanimljiv velikim partnerima na tržištu, a kada se preko zadruge zajednički prezentiraju proizvodi više zadrugara ona postaje respektabilniji poslovni subjekt.

Što je više zadrugara to je više kvalitetnog proizvoda, zato je svakoj zadruzi u interesu da bude otvorena za primanje novih članova. Zadruga je zadrugaru logistička podrška kako ne bi trošio dragoceno vreme, već da radi ono što najbolje zna. Pravilima zadruge detaljno se utvrđuju međusobni odnosi zadrugara i zadruge, a svaki zadrugar na Skupštini zadruge ima jednako pravo glasa i odlučivanja.

Zadruga je i izvanredno sredstvo za borbu protiv „sive ekonomije“. Osoba koja je zadrugar, preko zadruge sasvim legalno prodaje svoje proizvode ili pruža usluge, a da pritom nije zaposlena u zadruzi. To otvara mogućnosti da osobe s malim primanjima npr. penzioneri ili studenti ne rade na crno, već da preko zadruge legalno ostvare dodatni izvor prihoda, ne gubeći zbog toga stečena prava.

Zadruge bi mogle da deluju lokalno i kada su neki globalni problemi u pitanju u cilju ukupnog unapređenja ruralnog razvoja Srbije. Pored potrebe poljoprivrednika za samoorganizovanjem u zadruge, razloge da pomogne njihovo organizovanje ima svakako i šira zajednica a naročito lokalna samouprava. Ako imamo u vidu primenu koncepta „održivi razvoj“, onda zadruge svakako imaju nezamenljivu ulogu kao generator ekonomskog, socijalnog i kulturnog razvoja i ekološke održivosti lokalnih zajednica.

U ovom smislu mogu se navesti nekoliko značajnih razloga:

- Zadržavaje poslova i ekonomske koristi za članove-zadugare u lokalnoj zajednici;
- Rešavanje razvoja u svojoj lokalnoj zajednici;
- Jačanje ekonomske moći i poboljšavanje pozicije malih proizvođača iz lokalnih zajednica i na širim tržištima;
- Omogućavaje zadrugarima da očuvaju ljudsko dostojanstvo i da utiču na promene i rešavanje ekonomskih i socijalnih problema u lokalnoj zajednici;
- Povezuje biznisa lokalnih zajednica u regionalnu i nacionalnu privredu.

Branivoje Anđelić

Osnovne odlike agrarnog zadrugarstva

Složen sistem poljoprivredne proizvodnje, prerade, prometa, finansijskih tokova... usloveli su organizacioni oblik – zadrugarstvo.

Srbija kao dominantno agrarna zemlja je jedna od nekoliko država Evrope sa tradicijom organizovanog zadrugarstva duže od jednog veka.

Brojni su pokazatelji kao rezultat upornih prednosti fizičkog obima proizvodnje, prerade i prometa, spoljno trgovinskih bilansa, kao i budžetskih veličina, gde zadrugarstvo čini polaznu i završnu osnovu svih parametara.

Oblik pravno – istorijskog uređenja države Srbije menjao je samo neke organizacione odlike zadrugarstva, ali ne i suštinski značaj i sadržaj rada.

Složenost zadružnog sistema najbolje se sagledava osvrtom ekonomsko – finansijske struke da je to najorganizovaniji i najsloženiji oblik knjigovodstveno – finansijskih pravila, što govori o sveobuhvatnosti, delatnosti zadružnih organizacija.

Zadružni sistemi su kroz vreme praktično pokrivali sve tokove agrara, što je nesumnjivo neprocenjivog značaja: primarnu proizvodnju, preradu, promet, finansijske tokove, spoljno i unutrašnje trgovinske bilanse, budžetske prihode, naučne i stručne resurse demografsko – sociološke parametre itd.

Zadnje dve decenije Srbija na državnom nivou ne beleži sve napred iznete odlike o zadrugarstvu, za razliku od razvijenih agrarnih zemalja, posebno nekih Evropskih, među kojima neke nisu ni imale uporedni nivo pre 50 i više godina sa Srbijom, što je neminovnost daljeg razvoja agrara Srbije.

Dobrivoje Popović

Diplomirani inženjer poljoprivrede za ratarstvo